

PREVOD

SPREMEMBA 1**Memoranduma o sodelovanju NAT-I-9406 med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo**

KER želijo Združene države Amerike in Evropska unija spremeniti Memorandum o sodelovanju NAT-I-9406 med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo, podpisan 3. marca 2011 v Budimpešti (v nadaljnjem besedilu: Memorandum iz leta 2011);

ZATO so se Združene države Amerike in Evropska unija dogovorile o naslednjem:

Člen I

Memorandum iz leta 2011 se črta v celoti, vključno z vsemi prilogami in dodatki k Memorandumu iz leta 2011, in nadomesti z dopolnilom k temu sporazumu, ki vključuje Memorandum o sodelovanju NAT-I-9406A, Prilogo 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A, dodatke 1, 2 in 3 k Prilogi 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A ter spremljevalne dokumente 1, 2, 3, 4 in 5 k Dodatku 1 k Prilogi 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A.

*Člen II***Začetek veljavnosti in odpoved**

- A. Do začetka veljavnosti se ta sporazum, vključno z njegovim dopolnilom, uporablja začasno od datuma podpisa.
- B. Ta sporazum, vključno z njegovim dopolnilom, začne veljati, ko se Združene države Amerike in Evropska unija medsebojno pisno obvestita, da so bili končani ustrezni notranji postopki za začetek veljavnosti sporazuma, sporazum pa velja do odpovedi.
- C. Vsaka od pogodbenic lahko ta sporazum, vključno z njegovim dopolnilom, kadar koli odpove tako, da o tem šestdeset (60) dni prej pisno obvesti drugo pogodbenico. Z odpovedjo tega sporazuma preneha veljati njegovo dopolnilo, vključno z vsemi prilogami, dodatki in spremljevalnimi dokumenti, ki sta jih pogodbenici sprejeli na podlagi Memoranduma o sodelovanju.

*Člen III***Pooblastila**

Združene države in Evropska unija se strinjajo z določbami tega sporazuma, kar s podpisi potrjujejo njihovi ustrezno pooblaščen predstavniki.

V Bruslju, trinajstega decembra dva tisoč sedemnajst, v dveh izvodih v angleškem jeziku.

Za Evropsko unijo

Za Združene države Amerike

DOPOLNILO K SPREMEMBI 1**Memoranduma o sodelovanju NAT-I-9406 med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo****MEMORANDUM O SODELOVANJU NAT-I-9406A****med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo pri posodobitvi upravljanja zračnega prometa, raziskavah in razvoju na področju civilnega letalstva ter globalni interoperabilnosti**

KER je skupni cilj Združenih držav Amerike in Evropske unije spodbujanje in izboljšanje sodelovanja na področju civilnega letalstva ter

KER bo tako sodelovanje spodbujalo razvoj, varnost in učinkovitost civilnega letalstva v Združenih državah Amerike in Evropski uniji;

ZATO se Združene države Amerike in Evropska unija (v nadaljnjem besedilu skupno: pogodbenici, in posamično: pogodbenica) strinjajo, da bodo izvajale skupne programe v skladu z naslednjimi pogoji:

Člen I**Cilj**

A. V tem memorandumu o sodelovanju (v nadaljnjem besedilu: ta memorandum), vključno z njegovimi prilogami, dodatki in spremljevalnimi dokumenti, so določeni pogoji za medsebojno sodelovanje pri raziskavah in razvoju ter potrjevanju na področju civilnega letalstva in v vseh fazah posodobitve upravljanja zračnega prometa. Posodobitev upravljanja zračnega prometa vključuje raziskovalne in razvojne dejavnosti ter dejavnosti potrjevanja in uvajanja s ciljem zagotavljanja globalne interoperabilnosti. V ta namen lahko pogodbenici zagotovita osebje, vire in povezane storitve za sodelovanje v obsegu, določenem v tem memorandumu ter njegovih prilogah, dodatkih in spremljevalnih dokumentih. Vse dejavnosti na podlagi tega memoranduma ter vseh prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov se izvajajo glede na razpoložljivost sredstev in drugih potrebnih virov, dodeljenih v ta namen.

B. Cilje tega memoranduma je mogoče doseči s sodelovanjem na katerem koli od naslednjih področij:

- (1) izmenjava informacij o programih in projektih, rezultatov raziskav ali publikacij;
- (2) izvajanje skupnih analiz;
- (3) usklajevanje raziskovalnih in razvojnih programov ter programov potrjevanja in projektov na področju civilnega letalstva in usklajevanje dejavnosti posodobitve upravljanja zračnega prometa ter njihovo izvajanje na podlagi skupnega prizadevanja pogodbenic;
- (4) izmenjava znanstvenega in tehničnega osebja;
- (5) izmenjava posebne opreme, programske opreme in sistemov za raziskovalne dejavnosti ter študije združljivosti;
- (6) skupna organizacija simpozijev ali konferenc in
- (7) vzajemna posvetovanja za opredelitev usklajenih ukrepov v ustreznih mednarodnih organih.

C. Pogodbenici odvisno od veljavnih zakonov, predpisov in politik, ki se lahko dopolnijo ali spremenijo, čim bolj spodbujata vključevanje udeležencev v dejavnosti sodelovanja na podlagi tega memoranduma ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov za zagotovitev primerljivih priložnosti za sodelovanje v njihovih zadevnih dejavnostih. Pogodbenici udeležence vključujeta v dejavnosti sodelovanja, ki se izvajajo vzajemno in v skladu z naslednjimi načeli:

- (1) vzajemna korist;
- (2) primerljive priložnosti za vključitev v dejavnosti sodelovanja;

- (3) nepristransko in pravično obravnavanje;
- (4) pravočasna izmenjava informacij, ki lahko vplivajo na dejavnosti sodelovanja, in
- (5) preglednost.

D. Take dejavnosti sodelovanja potekajo v skladu s posebnimi prilogami, dodatki in spremljevalnimi dokumenti, opredeljenimi v členu II.

Člen II

Izvajanje

A. Ta memorandum se izvaja na podlagi posebnih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov k temu memorandumu. V teh prilogah, dodatkih in spremljevalnih dokumentih, ki so sestavni del tega memoranduma, so ustrezno opisani značaj in trajanje sodelovanja za posamezno področje ali namen ter obravnava vprašanj intelektualne lastnine, odgovornosti, financiranja, razporeditve stroškov in drugih pomembnih vprašanj. Razen če je izrecno navedeno drugače v tem memorandumu ali njegovi prilogi, ima v primeru neskladnosti med določbo v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu in določbo v tem memorandumu prednost določba iz tega memoranduma.

B. Dejavnosti sodelovanja na podlagi tega memoranduma ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov v imenu vlade Združenih držav Amerike usklajuje in izvaja Zvezna uprava za letalstvo, v imenu Evropske unije pa Evropska komisija.

C. Pristojna urada za usklajevanje in upravljanje tega memoranduma, kjer bi bilo treba vložiti vse zahteve za storitve na podlagi tega memoranduma, sta:

1. za Združene države Amerike:

Federal Aviation Administration
Office of International Affairs
Africa, Europe & Middle East Office, AEU
Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East
600 Independence Ave., S.W.
Washington, D.C.
20591 – USA
Telefon: + 1 2022671000
Telefaks: + 1 2022677198

2. za Evropsko unijo:

European Commission
Directorate-General for Mobility and Transport
Directorate for Aviation
Rue de Mot 24
1040 Brussels – Belgium
Telefon: + 32 22991915

D. Vzpostavijo se zveze za tehnični program za posamezne dejavnosti, kot je določeno v prilogah, dodatkih in spremljevalnih dokumentih k temu memorandumu.

Člen III

Izvršno upravljanje

A. Izvršno upravljanje tega memoranduma

1. Pogodbenici vzpostavita postopek upravljanja, ki ga izvršujeta predstavnika:

- (a) Združenih držav Amerike, in sicer administrator Zvezne uprave za letalstvo (FAA), in
- (b) Evropske unije, in sicer generalni direktor Generalnega direktorata Evropske komisije za mobilnost in promet (GD MOVE).

V nadaljnjem besedilu: predstavnika pogodbenic.

2. Predstavnik pogodbenic nadzorujeta sodelovanje na področjih, obravnavanih v prilogah ter povezanih dodatkih in spremljevalnih dokumentih k temu memorandumu.
3. Predstavnik pogodbenic:
 - (a) sprejmeta priloge in njihove morebitne spremembe ter
 - (b) sprejmeta predloge za druge spremembe tega memoranduma.
4. Predstavnik pogodbenic v okviru področja uporabe tega memoranduma ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov obravnava:
 - (a) vprašanja, ki se lahko pojavijo, in spremembe, ki lahko vplivajo na izvajanje tega memoranduma ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov;
 - (b) skupne pristope k uvajanju novih tehnologij in postopkov ter prehodu nanje, vključno z raziskovalnimi in ocenjevalnimi dejavnostmi ter dejavnostmi posodobitve upravljanja zračnega prometa, ter drugim področjem v skupnem interesu in
 - (c) osnutke predpisov in zakonodaje, ki jih pripravi katera od pogodbenic in bi lahko vplivali na interese druge pogodbenice, v okviru področja uporabe tega memoranduma ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov.
5. Predstavnikoma pogodbenic se ni treba redno sestajati. Srečanja se lahko skličejo priložnostno. Lahko se izvedejo prek telefona, videokonference ali osebno. Odločitve, ki jih sprejmeta predstavnik pogodbenic, se dokumentirajo in so soglasne.
6. Predstavnik pogodbenic lahko k sodelovanju priložnostno povabita strokovnjake s posameznih področij in po potrebi ustanovita tehnične delovne skupine.

B. Izvršno upravljanje prilog

1. Vsako prilogo k temu memorandumu upravlja njen izvršni odbor. Vsakemu izvršnemu odboru soprodsedujeta predstavnik Zvezne uprave za letalstvo in Evropske komisije na ustrezni operativni ravni, ki sta imenovana v ustrezni prilogi.
2. Pogodbenici po potrebi imenujeta druge člane izvršnega odbora, ki zastopajo svoja področja pristojnosti.
3. Izvršni odbor lahko k sodelovanju priložnostno povabi strokovnjake s posameznih področij.
4. Izvršni odbori nadzorujejo delo vseh odborov, delovnih skupin in vseh drugih skupin, ustanovljenih na podlagi ustreznih prilog ter povezanih dodatkov in spremljevalnih dokumentov. Izvršni odbori razvijajo in sprejemajo notranje postopke upravljanja.
5. Vse sklepe v izvršnem odboru soglasno sprejmeta njegova soprodsednika. Ti sklepi so pisni, pri čemer jih podpišeta soprodsednika.
6. Izvršni odbori lahko obravnavajo kakršno koli vprašanje v zvezi z delovanjem svojih ustreznih prilog ter povezanih dodatkov in spremljevalnih dokumentov. Zlasti so odgovorni za:
 - (a) nadzorovanje sodelovanja na področjih, obravnavanih v njihovih ustreznih prilogah ter povezanih dodatkih in spremljevalnih dokumentih ter ustrezno usmerjanje osebja, ki sodeluje pri delu v okviru teh prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov;
 - (b) zagotovitev foruma za razpravo v okviru področja uporabe njihovih ustreznih prilog ter povezanih dodatkov in spremljevalnih dokumentov o:
 - vprašanjih, ki se lahko pojavijo, in spremembah, ki lahko vplivajo na izvajanje prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov;
 - skupnih pristopih k uvajanju novih tehnologij in postopkov, raziskovalnim in ocenjevalnim dejavnostim ter dejavnostim posodobitve upravljanja zračnega prometa in drugim področjem v skupnem interesu ter
 - osnutkih predpisov in zakonodaje, ki jih pripravi katera od pogodbenic in bi lahko vplivali na interese druge pogodbenice, v okviru področja uporabe njihove ustrezne priloge;

- (c) odobritev in pošiljanje predlogov predstavnikoma pogodbenic za spremembo njihove ustrezne priloge;
- (e) sprejetje dodatkov k njihovim ustreznim prilogam, po posvetovanju s predstavnikoma pogodbenic, in morebitnih sprememb teh dodatkov;
- (g) sprejetje spremljevalnih dokumentov k dodatkom k njihovim ustreznim prilogam in morebitnih sprememb teh spremljevalnih dokumentov.

Člen IV

Izmenjava osebja

Pogodbenici si lahko po potrebi izmenjata tehnično osebje za izvajanje dejavnosti, opisanih v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu k temu memorandumu. Vse take izmenjave so v skladu s pogoji, določenimi v tem memorandumu ter njegovih prilogah, dodatkih in spremljevalnih dokumentih. Tehnično osebje, ki si ga izmenjata pogodbenici, delo opravlja, kot je določeno v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu. Tako tehnično osebje je lahko osebje organov ali izvajalcev v Združenih državah Amerike ali Evropski uniji, kot se pogodbenici sporazumeta.

Člen V

Določbe o izposoji opreme

Ena od pogodbenic (v nadaljnjem besedilu: pogodbenica posojevalka) lahko drugi pogodbenici (v nadaljnjem besedilu: pogodbenica izposojevalka) na podlagi priloge, dodatka ali spremljevalnega dokumenta k temu memorandumu posodi opremo. Za vsakršno izposajo opreme se uporabljajo naslednje splošne določbe, razen če je v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu določeno drugače:

- A. Pogodbenica posojevalka določi vrednost opreme, ki se posoja.
- B. Pogodbenica izposojevalka skrbništvo in lastništvo nad opremo prevzame v objektu pogodbenice posojevalke, ki sta ga pogodbenici določili v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu. Pogodbenica izposojevalka opremo obdrži, dokler je v skladu z odstavkom H tega člena ne vrne pogodbenici posojevalki.
- C. Pogodbenica izposojevalka vso opremo na svoje lastne stroške prepelje v objekt, ki sta ga pogodbenici določili v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu.
- D. Pogodbenici sodelujeta pri pridobivanju kakršnih koli dovoljenj, potrebnih za pošiljanje opreme, vključno z izvoznimi dovoljenji.
- E. Pogodbenica izposojevalka je odgovorna za namestitev opreme v objektu, ki sta ga pogodbenici določili v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu. Pogodbenica posojevalka pogodbenici izposojevalki po potrebi zagotovi pomoč pri namestitvi opreme, izposojene na podlagi pogojev, o katerih sta se pogodbenici dogovorili.
- F. Pogodbenica izposojevalka med posojilnim obdobjem opremo uporablja in ohranja v ustreznem stanju, zagotavlja stalno obratovanje opreme in dovoli, da pogodbenica posojevalka kadar koli, ko je to razumno, opravi pregled.
- G. Pogodbenica posojevalka pogodbenici izposojevalki pomaga pri iskanju virov dobave za običajne elemente in posebne dele, ki pogodbenici izposojevalki niso neposredno na voljo.
- H. Pogodbenica izposojevalka po poteku veljavnosti ali odpovedi ustrezne priloge, dodatka ali spremljevalnega dokumenta k temu memorandumu ali po koncu uporabe opreme to opremo na svoje stroške vrne pogodbenici posojevalki.
- I. V primeru izgube ali poškodbe kakršne koli opreme, ki je bila izposojena na podlagi tega memorandumu ter katere skrbništvo in posest je prevzela pogodbenica izposojevalka, slednja pogodbenica po presoji pogodbenice posojevalke opremo popravi ali izplača odškodnino v vrednosti (ki jo je pogodbenica posojevalka določila v skladu z odstavkom A tega člena) izgubljene ali poškodovane opreme.
- J. Kakršna koli oprema, ki se izmenja na podlagi tega memorandumu, je namenjena le raziskavam, razvoju in potrjevanju ter se nikakor ne uporablja na kakršen koli način za aktivno civilno letalstvo ali drugo operativno uporabo.
- K. Kakršni koli prenosni tehnologije, opreme ali drugih elementov na podlagi tega memorandumu so v skladu z veljavnimi zakoni in politikami pogodbenic.

Člen VI

Financiranje

- A. Razen če je v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu k temu memorandumu določeno drugače, vsaka pogodbenica sama krije stroške dejavnosti, ki jih izvaja na podlagi tega memorandumu.
- B. Združene države so Memorandumu dodelile številko NAT-I-9406A za identificiranje tega programa sodelovanja, pri čemer se na to številko sklicujejo vsi dopisi v zvezi s tem memorandumom.

Člen VII

Posredovanje informacij

- A. Razen če je to določeno v veljavni zakonodaji ali predhodnem pisnem dogovoru med pogodbenicama, nobena od pogodbenic ne posreduje nobenih informacij ali gradiva v zvezi z nalogami ali programi, dogovorjenimi na podlagi tega memorandumu ter njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov, tretjim osebam, ki niso (i) izvajalci ali podizvajalci, ki sodelujejo pri nalogah in programih, v kolikor so potrebni za izvajanje teh nalog in programov, ali (ii) drugi vladni organi pogodbenic.
- B. Če ena od pogodbenic ugotovi, da bo na podlagi svoje zakonodaje ali predpisov morala ali lahko upravičeno pričakuje, da bo morala posredovati informacije, ki spadajo na področje uporabe odstavka A tega člena, o tem, kolikor je mogoče, takoj in pred razkritjem obvesti drugo pogodbenico. Pogodbenici se nato posvetujeta in določita ustrezne nadaljnje ukrepe.

Člen VIII

Pravice intelektualne lastnine

- A. Pogodbenica, ki v skladu s pogoji iz priloge, dodatka ali spremljevalnega dokumenta k temu memorandumu drugi pogodbenici zagotovi intelektualno lastnino (ki za namene tega memorandumu vključuje analize, poročila, zbirke podatkov, programsko opremo, strokovno znanje in izkušnje, tehnične in poslovno občutljive informacije, podatke in evidence ter povezano dokumentacijo in gradivo ne glede na obliko ali vrsto medijev, na katere se lahko zapišejo), ohrani take lastninske pravice do intelektualne lastnine, kot jih je imela ob izmenjavi. Pogodbenica, ki v skladu s prilogo, dodatkom ali spremljevalnim dokumentom k temu memorandumu zagotovi dokument ali drugo intelektualno lastnino, ta dokument ali drugo intelektualno lastnino jasno označi kot poslovno zaupno, lastniško ali kot poslovno skrivnost, kot je to ustrezno.
- B. Razen če je v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu k temu memorandumu določeno drugače, pogodbenica, ki na podlagi tega memorandumu prejme intelektualno lastnino od druge pogodbenice:
1. ne pridobi nobenih lastninskih pravic na intelektualni lastnini s tem, ko jo prejme od druge pogodbenice, in
 2. intelektualne lastnine ne razkrije tretji osebi, ki ni izvajalec ali podizvajalec, vključen v program, ki je povezan s prilogo, dodatkom ali spremljevalnim dokumentom k temu memorandumu, brez predhodnega pisnega soglasja druge pogodbenice. V primeru razkritja izvajalcu ali podizvajalcu, vključenemu v program, pogodbenica, ki razkrije informacijo:
 - (a) omeji uporabo intelektualne lastnine pri izvajalcu ali podizvajalcu na namene, določene v veljavni prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu, in
 - (b) izvajalcu ali podizvajalcu prepove nadaljnja razkritja intelektualne lastnine tretjim osebam, razen če druga pogodbenica vnaprej in pisno poda svoje soglasje z nadaljnjimi razkritji.
- C. Razen če je v prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu k temu memorandumu določeno drugače, je vsaka intelektualna lastnina, ki jo pogodbenici v skladu s tem memorandumom in njegovimi prilogami, dodatki ali spremljevalnimi dokumenti razvijeta skupaj, v skupni lasti obeh pogodbenic.
1. Vsaka pogodbenica ima v vseh državah neizključno in nepreklicno pravico do reproduciranja, priprave izpeljanih del, javnega razširjanja in prevajanja take intelektualne lastnine, pod pogojem, da to reproduciranje, priprava, razširjanje in prevajanje ne vplivajo na varstvo pravic intelektualne lastnine druge pogodbenice. Vsaka pogodbenica ima pravico, da prevod take intelektualne lastnine pregleda pred javno distribucijo.
 2. Na vseh izvodih člankov v znanstvenih in tehničnih revijah, nelastniških znanstvenih poročilih in knjigah, ki so namenjeni javni distribuciji in so neposreden rezultat sodelovanja na podlagi tega memorandumu in njegovih prilog, dodatkov ali spremljevalnih dokumentov, so navedena imena avtorjev dela, razen če avtor to izrecno zavrne.

D. Če se pogodbenica ne strinja z označitvijo dokumenta ali druge intelektualne lastnine, ki jo v skladu s prilogo, dodatkom ali spremljevalnim dokumentom k temu memorandumu zagotovi druga pogodbenica, kot poslovno zaupne, lastniške ali kot poslovne skrivnosti, pogodbenica, ki se ne strinja s to označitvijo, zahteva posvetovanje z drugo pogodbenico za razrešitev tega vprašanja. Posvetovanja lahko potekajo vzporedno s srečanjem predstavnikov pogodbenic ali srečanjem ustreznega izvršnega odbora ali drugih takšnih odborov, ki se lahko ustanovijo na podlagi priloge, dodatka ali spremljevalnega dokumenta k temu memorandumu.

Člen IX

Imuniteta in odgovornost

A. Pogodbenici vprašanja imunitete in odgovornosti, povezana z dejavnostmi na podlagi tega memoranduma, obravnavata v ustrezni prilogi, dodatku ali spremljevalnem dokumentu, kot je to primerno.

B. Pogodbenici se strinjata, da se vse dejavnosti, začete na podlagi tega memoranduma in njegovih prilog, dodatkov ali spremljevalnih dokumentov, izvajajo z ustrežno strokovno skrbnostjo ter da se izvedejo vsa razumna prizadevanja za zmanjšanje morebitnih tveganj za tretje osebe in se izpolnijo vse zahteve glede varnosti in nadzora.

Člen X

Spremembe

A. Pogodbenici lahko spremenita ta memorandum ter njegove priloge, dodatke in spremljevalne dokumente s pisnim dogovorom, ki ga podpišeta obe pogodbenici. Priloge, dodatki in spremljevalni dokumenti se lahko spremenijo tudi v skladu s členom III.

B. Spremembe tega memoranduma ali prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov k temu memorandumu začnejo veljati v skladu z določenimi pogoji.

Člen XI

Reševanje nesoglasij

Pogodbenici kakršna koli nesoglasja v zvezi z razlago ali uporabo tega memoranduma ali njegovih prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov rešujeta z medsebojnimi posvetovanji. Pogodbenici takih nesoglasij ne posredujeta v nadaljnje reševanje mednarodnemu sodišču ali tretji osebi.

Člen XII

Začetek veljavnosti in odpoved prilog, dodatkov in spremljevalnih dokumentov

A. Vsaka posamezna priloga, dodatek ali spremljevalni dokument, sprejet v skladu s členom III po začetku veljavnosti tega memoranduma, začne veljati v skladu z določenimi pogoji.

B. Vsaka od pogodbenic lahko prilogo, dodatek ali spremljevalni dokument kadar koli odpove tako, da o tem šestdeset (60) dni prej pisno obvesti drugo pogodbenico. Vsaka pogodbenica ima na voljo sto dvajset (120) dni, da po odpovedi priloge, dodatka ali spremljevalnega dokumenta konča svoje dejavnosti.

C. Odpoved tega memoranduma ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenic na podlagi členov V, VII, VIII in IX. Vsaka pogodbenica ima na voljo sto dvajset (120) dni, da po odpovedi tega memoranduma konča svoje dejavnosti.

PRILOGA 1

K MEMORANDUMU O SODELOVANJU NAT-I-9406A MED ZDRUŽENIMI DRŽAVAMI AMERIKE IN EVROPSKO UNIJO

POSODOBITEV UPRAVLJANJA ZRAČNEGA PROMETA IN GLOBALNA INTEROPERABILNOST

Člen I

Namen

Namen te priloge je izvajanje Memoranduma o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) z določitvijo pogojev, v skladu s katerimi pogodbenici vzpostavita sodelovanje med njunima zadevnima dejavnostma za posodobitev upravljanja zračnega prometa, NextGen in enotno evropsko nebo, da bi zagotovili globalno interoperabilnost svojih sistemov upravljanja zračnega prometa, pri čemer upoštevata interese civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora.

Člen II

Načela

Pogodbenici v okviru svojih dejavnosti za posodobitev upravljanja zračnega prometa in v skladu z načeli iz člena I.C Memoranduma:

- A. po potrebi dovolita sodelovanje vladnih in industrijskih subjektov druge pogodbenice v ustreznih posvetovalnih organih in industrijskih pobudah v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi ter pravili, ki urejajo take organe in pobude;
- B. si prizadevata, da zainteresiranim industrijskim stranem druge pogodbenice zagotovita priložnost, da prispevajo k delovnim programom ter imajo dostop do informacij in rezultatov iz enakovrednih dejavnosti za posodobitev upravljanja zračnega prometa;
- C. v izvršnem odboru, ustanovljenem v skladu s členom IV te priloge, v dodatkih ali spremljevalnih dokumentih skupaj opredelita področja, na katerih se kažejo posebne možnosti za sodelovanje v posvetovalnih organih, pobudah ter programih in projektih posamezne pogodbenice, in
- D. v izvršnem odboru spremljata izvajanje te priloge ter po potrebi sprejmeta nove dodatke in spremljevalne dokumente ali spremembe obstoječih dodatkov in spremljevalnih dokumentov v skladu s členom III.B Memoranduma.

Člen III

Področje dela

A. Področje dela vključuje prispevek k prizadevanjem vsake pogodbenice za posodobitev upravljanja zračnega prometa, da bi se zagotovila globalna interoperabilnost z medsebojnim sodelovanjem, ki med drugim vključuje sodelovanje na naslednjih področjih:

- opredelitev sistema na visoki ravni, operativni koncepti, opredelitev arhitekture in tehnična izhodišča;
- dejavnosti načrtovanja in standardizacije;
- raziskave in razvoj, povezani s pobudami za upravljanje zračnega prometa programov SESAR in NextGen;
- dejavnosti na podlagi trajektorije leta;
- globalna interoperabilnost in usklajevanje, vključno s podporo pobudam Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO);
- upravljanje informacij;
- pobude s področja komunikacije, navigacije in nadzora;
- uvajanje sistemov in zmogljivosti upravljanja zračnega prometa;
- usklajevanje izvajanja standardov;
- kazalniki uspešnosti, povezani s sistemi upravljanja zračnega prometa in pobudami za posodobitev;
- kazalniki operativne uspešnosti letalstva;
- ekonomsko modeliranje in analiza;
- informacije o pretoku prometa;

- pobude za varno upravljanje zračnega prometa;
- vključitev novih zrakoplovov v upravljanje zračnega prometa, vključno z brezpilotnimi zrakoplovnimi sistemi (UAS);
- kibernetična varnost, povezana s področjem upravljanja zračnega prometa;
- mehanizmi spodbujanja;
- človeški dejavniki;
- dejavnosti za izboljšanje letališč.

B. Pogodbenici po potrebi na vzajemni osnovi, in sicer posamezno ali skupno za medsebojno izmenjavo, pripravita poročila, v katerih opišeta zasnovo uporabe, modele, prototipe, ocene, potrjevanje in primerjalne študije v zvezi s tehničnimi in operativnimi vidiki upravljanja zračnega prometa. Pri ocenjevanju in potrjevanju se lahko uporabljajo različna orodja, kot so simulacije in preskusi v živo ali predstavitev.

Člen IV

Upravljanje

Pogodbenici v skladu s členom III.B Memoranduma ustanovita izvršni odbor, ki:

- A. mu sodelujeta glavni direktor programa NextGen Zvezne uprave za letalstvo (FAA) ali njegov pooblaščen predstavnik in vodja enote za enotno evropsko nebo v okviru Generalnega direktorata Evropske komisije za mobilnost in promet ali njegov pooblaščen predstavnik;
- B. ga sestavljajo drugi člani odbora, ki jih glede na njihova področja pristojnosti v okviru upravljanja zračnega prometa imenujeta pogodbenici;
- C. se sestane vsaj enkrat letno zaradi:
 - 1. spremljanja in pregleda napredka tekočih skupnih projektov in dejavnosti, kot so opredeljeni v dodatkih in spremljevalnih dokumentih;
 - 2. ocene doseženih rezultatov;
 - 3. spremljanja in zagotavljanja učinkovitega izvajanja te priloge in po potrebi posvetovanja o mehanizmi za sodelovanje industrije ali posredovanja vprašanj predstavnikoma pogodbenic iz člena III.A Memoranduma;
- D. obravnava kakršno koli vprašanje v zvezi z izvajanjem te priloge ter povezanih dodatkov in spremljevalnih dokumentov. Izvršni odbor je v skladu s členom III.B Memoranduma zlasti odgovoren za:
 - 1. nadzorovanje sodelovanja na področjih, obravnavanih v tej prilogi ter povezanih dodatkih in spremljevalnih dokumentih, ter ustrezno usmerjanje osebja, ki sodeluje pri delu v okviru te priloge, dodatkov in spremljevalnih dokumentov;
 - 2. zagotovitev foruma za razpravo v okviru področja uporabe te priloge ter povezanih dodatkov in spremljevalnih dokumentov o:
 - vprašanjih, ki se lahko pojavijo, in spremembah, ki lahko vplivajo na izvajanje te priloge, njenih dodatkov in spremljevalnih dokumentov;
 - skupnih pristopih k uvajanju novih tehnologij in postopkov ter prehodu nanje, vključno z raziskovalnimi in ocenjevalnimi dejavnostmi ter dejavnostmi uvajanja, ter drugim področjem v skupnem interesu in
 - osnutkih predpisov in zakonodaje, ki jih pripravi katera od pogodbenic in bi lahko vplivali na interese druge pogodbenice, v okviru področja uporabe te priloge;
 - 3. odobritev in pošiljanje predlogov predstavnikoma pogodbenic za spremembo te priloge;
 - 4. sprejetje dodatkov k tej prilogi, po posvetovanju s predstavnikoma pogodbenic, in morebitnih sprememb teh dodatkov;
 - 5. sprejetje spremljevalnih dokumentov k dodatkom k tej prilogi in morebitnih sprememb teh spremljevalnih dokumentov;
- E. določi svoje delovne postopke. Vse sklepe soglasno sprejmeta soprodsednika. Ti sklepi so pisni, pri čemer jih podpišeta soprodsednika;

- F. spodbuja sinergije in doslednost ter preprečuje podvajanje dela, izvedenega na podlagi dodatkov ali spremljevalnih dokumentov k tej prilogi;
- G. se po potrebi usklajuje z drugimi izvršnimi odbori, ustanovljenimi na podlagi Memoranduma, zaradi spodbujanja sinergij in doslednosti ter preprečevanja podvajanja dela, izvedenega na podlagi drugih prilog k Memorandumu;
- H. po potrebi poroča predstavnikoma pogodbenic.

Člen V

Imuniteta in odgovornost

Pogodbenici vprašanja imunitete in odgovornosti, povezana z dejavnostmi na podlagi te priloge, obravnavata v ustreznih dodatkih ali spremljevalnih dokumentih, kot je to primerno.

Člen VI

Izvajanje

- A. Vse delo, zagotovljeno na podlagi te priloge, je opisano v dodatkih ali spremljevalnih dokumentih, ki ob začetku njihove veljavnosti postanejo del te priloge.
- B. Vsak dodatek in spremljevalni dokument se zaporedno oštevilči in vključuje opis dela, ki ga bosta opravljali pogodbenici ali subjekti, ki jih imenujeta za opravljanje dela, vključno z: lokacijo in načrtovanim trajanjem dela; osebjem in drugimi viri, potrebnimi za dokončanje dela; ocenjenimi stroški in vsemi drugimi ustreznimi informacijami v zvezi z delom.

Člen VII

Finančne določbe

Razen če je v dodatku ali spremljevalnem dokumentu določeno drugače, vsaka pogodbenica sama krije stroške dejavnosti, ki jih izvaja.

Člen VIII

Kontaktne točke

Pristojna urada za usklajevanje in upravljanje te priloge sta:

1. za Združene države Amerike:

Federal Aviation Administration
Office of International Affairs
Africa, Europe & Middle East Office, AEU
Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East
600 Independence Avenue, S.W.
Washington, D.C. 20591 – USA
Telefon: + 1 2022671000
Telefaks: + 1 2022677198

2. za Evropsko unijo:

Single European Sky Unit
Directorate-General for Mobility and Transport
Directorate for Air Transport
European Commission
Rue de Mot 24
1040 Brussels – Belgium
Telefon: + 32 22991915

*Člen IX***Odpoved**

Z odpovedjo te priloge prenehajo veljati vsi dodatki in spremljevalni dokumenti, sprejeti na podlagi te priloge.

Dodatek 1 k Prilogi 1**k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo****Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen za raziskave, razvoj, potrjevanje in globalno interoperabilnost****Člen I****Namen**

Namen tega dodatka je izvajanje Priloge 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) z določitvijo pogojev, v skladu s katerimi pogodbenici vzpostavita sodelovanje pri raziskavah, razvoju in potrjevanju, da bi zagotovili globalno interoperabilnost njihovih programov za posodobitev upravljanja zračnega prometa (ATM), NextGen in SESAR, pri čemer upoštevata interese civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora.

Člen II**Opredelitve pojmov**

V tem dodatku pojem „potrjevanje“ pomeni, da se skozi celotni razvojni krog potrjuje, da predlagana rešitev, vključno z zasnovo, sistemom in postopki, izpolnjuje potrebe zainteresiranih strani.

Člen III**Načela**

Dejavnosti sodelovanja na podlagi tega dodatka se izvajajo vzajemno v skladu z načeli iz člena I.C Memoranduma.

Usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi člena V tega dodatka, spremlja izvajanje tega dodatka in opredeli področja, na katerih se kažejo posebne možnosti za sodelovanje v posvetovalnih organih, pobudah ter raziskovalnih in razvojnih dejavnostih ter dejavnostih potrjevanja posamezne pogodbenice, zlasti področja, na katerih je mogoče prispevati k opredelitvi sistema na visoki ravni, kot so interoperabilnost, opredelitev arhitekture in tehnična izhodišča. Usklajevalni odbor lahko v skladu s členom V tega dodatka predlaga spremljevalne dokumente v zvezi z opredeljenimi področji.

Člen IV**Področje dela**

A. Področje dela vključuje prispevek k raziskavam, razvoju in potrjevanju upravljanja zračnega prometa za globalno interoperabilnost. Delo lahko vključuje, vendar na to ni omejeno, dejavnosti iz odstavkov od 1 do 5 tega člena.

1. Transverzalne dejavnosti

Transverzalne dejavnosti zajemajo naloge, ki niso značilne za posamezen postopkovni ali tehnični razvoj, ampak vključujejo medsebojne povezave med programoma SESAR in NextGen. Te dejavnosti so posebej pomembne za sodelovanje, saj ima lahko vsak odstopajoč pristop široke materialne posledice za usklajevanje in interoperabilnost. Na tem področju pogodbenici nameravata obravnavati:

- (a) zasnovo in načrt operacij;
- (b) določbo o razdvajanju letal;
- (c) načrtovanje, vključno s standardizacijo in predpisi za lažje izvajanje sinhronizacije;
- (d) poslovni model in načrtovanje naložb;
- (e) okolje;

- (f) usklajevanje tehničnih prizadevanj v podporo dejavnostim standardizacije na svetovni ravni in ravni Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) na področju posodobitve upravljanja zračnega prometa;
- (g) sinhronizacijo in skladnost načrtov letalske elektronike za zagotovitev najboljše gospodarske smotnosti za uporabnike zračnega prostora ter
- (h) usklajeno uveljavljanje tehničnih in operativnih sprememb za doseganje/ohranjanje brezhibnih operacij z vidika uporabnika zračnega prostora.

2. Upravljanje informacij

Ključni poudarek na upravljanju informacij je namenjen zagotavljanju pravočasnega razširjanja točnih in ustreznih informacij v zvezi z upravljanjem zračnega prometa po vsej skupnosti zainteresiranih strani, ki poteka nemoteno (interoperabilno) in varno ter podpira skupno odločanje. Na tem področju pogodbenici nameravata obravnavati:

- (a) interoperabilnost upravljanja informacij za celotni sistem (SWIM);
- (b) interoperabilnost upravljanja letalskih informacij (AIM) in
- (c) izmenjavo meteoroloških podatkov.

3. Upravljanje trajektorije leta

Upravljanje trajektorije leta zajema izmenjavo zrak-zrak in zrak-zemlja za štiridimenzionalne (4D) trajektorije, pri katerih je treba vedno in v vseh fazah leta uporabiti skladen pristop k terminologiji, opredelitvi in izmenjavi informacij o letih. Na tem področju pogodbenici nameravata obravnavati:

- (a) skupno opredelitev in sporočanje trajektorij leta;
- (b) načrtovanje letov in posodobitve dinamičnega načrta letov;
- (c) upravljanje prometa (vključno z vključitvijo in napovedovanjem trajektorij leta);
- (d) vključitev brezpilotnih zrakoplovnih sistemov (UAS) v upravljanje zračnega prometa in
- (e) približevanje zasnov operacij, opredelitev storitev in njihove uporabe pri programih SESAR in NextGen, vključno s 4D-opredelitvijo trajektorij leta in formatom za poročanje o operacijah.

4. Komunikacije, navigacija in nadzor (CNS) ter letalska interoperabilnost

Komunikacije, navigacija in nadzor ter letalska interoperabilnost vključujejo načrtovanje letalske opreme ter razvoj medsebojno povezljivih aplikacij in sistemov zrak-zrak in zrak-zemlja. Na tem področju pogodbenici nameravata obravnavati:

- (a) letalsko interoperabilnost, vključno:
 - (i) s sistemom za izogibanje trčenj v zraku (ACAS);
 - (ii) z načrtom letalske elektronike in
 - (iii) s sistemi za pomoč pri razdvajanju letal (ASAS) za pomoč na ravni zrak-zrak in zrak-zemlja;
- (b) komunikacije, vključno s:
 - (i) storitvami in tehnologijo podatkovnih zvez ter
 - (ii) prilagodljivo komunikacijsko strukturo;
- (c) navigacijo, vključno z:
 - (i) navigacijo na podlagi delovanja in
 - (ii) aplikacijami globalnega navigacijskega satelitskega sistema (GNSS) na potovalni višini in priletom, vključno s priletom z vertikalnim vodenjem;
- (d) nadzor, vključno:
 - (i) s storitvami in tehnologijo avtomatskega odvisnega nadzora (ADS) ter
 - (ii) z nadzorom na tleh.

5. Skupni projekti

Skupni projekti vključujejo priložnostne projekte, za katere se pogodbenici strinjata, da je potrebno osredotočeno usklajevanje in sodelovanje.

B. Pogodbenici po potrebi na vzajemni osnovi, in sicer posamezno ali skupno za medsebojno izmenjavo, pripravita poročila, v katerih opišeta zasnovno uporabe, modele, prototipe, ocene, potrjevanje in primerjalne študije v zvezi s tehničnimi in operativnimi vidiki upravljanja zračnega prometa. Pri ocenjevanju in potrjevanju se lahko uporabljajo različna orodja, kot so simulacije in preskusi v živo.

Člen V

Upravljanje

Pogodbenici glede na razpoložljivost sredstev vzpostavita in upravljata projekte in dejavnosti ter zagotovita, da je delo, ki se opravlja, usmerjeno v rezultate, pragmatično in pravočasno, ustvarja sinergije ter se ne podvaja. V ta namen se ustanovi usklajevalni odbor, ki:

- A. mu soprodsedujeta predstavnika iz Zvezne uprave za letalstvo (FAA) in Evropske komisije ali njuna pooblaščenata predstavnika;
- B. ga sestavlja enako število udeležencev, ki jih imenujeta Zvezna uprava za letalstvo in Evropska komisija;
- C. se sestane vsaj dvakrat letno zaradi:
 - 1. spremljanja in pregleda napredka tekočih skupnih projektov in dejavnosti, ki so opredeljeni v spremljevalnih dokumentih in jih izvajajo delovne skupine, ustanovljene v skladu z odstavkom F tega člena;
 - 2. ocene doseženih rezultatov;
 - 3. predlaganja začetka novih projektov in dejavnosti, kot je primerno;
 - 4. razvoja predlogov za spremljevalne dokumente ali spremembe spremljevalnih dokumentov k temu dodatku, ki jih usklajevalni odbor predloži v sprejetje izvršnemu odboru, in
 - 5. spremljanja in zagotavljanja učinkovitega izvajanja tega dodatka in po potrebi posvetovanja o mehanizmih za sodelovanje industrije ali posredovanja vprašanj izvršnemu odboru;
- D. določi svoje delovne postopke. Vse sklepe soglasno sprejmeta soprodsednika. Ti sklepi so pisni, pri čemer jih podpišeta soprodsednika ali njuna pooblaščenata predstavnika;
- E. poroča izvršnemu odboru, ustanovljenemu v skladu s členom IV Priloge 1 k Memorandumu;
- F. ustanovi delovne skupine, namenjene posebnim projektom ali dejavnostim na podlagi tega dodatka, kot je primerno. Vsako delovno skupino sestavlja ustrezno in omejeno število udeležencev pogodbenic. Delovne skupine se sestajajo po potrebi, izpolnjujejo navodila usklajevalnega odbora in mu redno poročajo.

Člen VI

Imuniteta in odgovornost

Pogodbenici lahko vprašanja imunitete in odgovornosti, povezana z dejavnostmi na podlagi tega dodatka, obravnavata v ustreznem spremljevalnem dokumentu, kot je to primerno.

Člen VII

Izvajanje

- A. Vse delo, zagotovljeno na podlagi tega dodatka, je opisano v spremljevalnih dokumentih, ki ob začetku njihove veljavnosti postanejo del tega dodatka.
- B. Vsak spremljevalni dokument vključuje opis dela, ki ga bosta opravljali pogodbenici ali delovne skupine, ki jih imenujeta za opravljanje dela, vključno z lokacijo in načrtovanim trajanjem dela; osebjem in drugimi viri, potrebnimi za dokončanje dela; ocenjenimi stroški in vsemi drugimi ustreznimi informacijami v zvezi z delom.

Člen VIII

Finančne določbe

Razen če je v spremljevalnem dokumentu k temu dodatku določeno drugače, vsaka pogodbenica sama krije stroške dejavnosti, ki jih izvaja.

*Člen IX***Kontaktne točke**

A. Pristojna urada za usklajevanje in upravljanje tega dodatka sta:

1. za Združene države Amerike:

Federal Aviation Administration
Office of International Affairs
Africa, Europe & Middle East Office, AEU
Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East
600 Independence Avenue, S.W.
Washington, D.C. 20591 – USA
Telefon: + 1 2022671000
Telefaks: + 1 2022677198

2. za Evropsko unijo:

Single European Sky Unit
Directorate-General for Mobility and Transport
Directorate for Air Transport
European Commission
Rue de Mot 24
1040 Brussels – Belgium
Telefon: + 32 22968430

B. Vzpostavijo se zveze za tehnični program za posamezne dejavnosti, kot je določeno v spremljevalnih dokumentih k temu dodatku.

*Člen X***Odpoved**

Z odpovedjo tega dodatka prenehajo veljati tudi vsi spremljevalni dokumenti, ki sta jih pogodbenici sprejeli na podlagi tega dodatka.

Spremljevalni dokument 1 k Dodatku 1 k Prilogi 1**k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo****Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen pri transversalnih dejavnostih za globalno interoperabilnost****Člen I****Namen**

A. V tem spremljevalnem dokumentu 1 k Dodatku 1 k Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: Dodatek 1) k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) med Združenimi državami Amerike (v nadaljnjem besedilu: ZDA) in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) so določeni pogoji za sodelovanje pri dejavnostih transverzalne narave (v nadaljnjem besedilu: transverzalne dejavnosti) za globalno interoperabilnost programov NextGen in SESAR.

B. V tem spremljevalnem dokumentu:

1. je opisano delo, ki ga je treba opraviti, in
2. so določena vsa odstopanja od določb o pravicah intelektualne lastnine iz člena VIII Memoranduma.

Člen II**Področje dela**

A. ZDA in EU (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so se dogovorile, da se bodo po potrebi usklajevale pri številnih transverzalnih dejavnostih, zlasti v zvezi z dejavnostmi, opisanimi v nadaljevanju. Ta spremljevalni dokument v imenu ZDA izvaja Zvezna uprava za letalstvo (FAA). Ta spremljevalni dokument v imenu EU izvaja Evropska komisija, ki lahko v ta namen za izvajanje dejavnosti sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta imenuje skupno podjetje SESAR.

B. Pogodbenici si prizadevata za oblikovanje skupne opredelitve koncepta operacij na področjih, kjer je to potrebno zaradi zagotavljanja optimalne učinkovitosti in interoperabilnosti za uporabnike zračnega prostora, pa tudi doseči dogovor o skupnem časovnem okviru izvajanja. To delo vključuje posebne dejavnosti usklajevanja, ki zajemajo metode razdvajanja letal, in opredelitev povezanih storitev upravljanja zračnega prometa. Pogodbenici pri izvajanju teh dejavnosti usklajevanja upoštevata:

1. pomembno vlogo, ki jo bodo imele dejavnosti pri zagotavljanju podpore drugim dejavnostim usklajevanja, zajetim v tem spremljevalnem dokumentu in drugih spremljevalnih dokumentih k Dodatku 1, in
2. potrebo po: (i) vzpostavitvi usklajenega stališča in doseganju skupnega razumevanja temeljnih elementov programov SESAR in NextGen, zlasti glede doseganja ustreznih operativnih in okoljskih ciljev ter ciljev na področju varnosti in zaščite; (ii) razvoju dopolnilnih predpisov in (iii) določitvi načinov za doseganje in ohranjanje interoperabilnosti med načrtovanimi uvajanjem.

C. Pogodbenici usklajujeta razvoj njunega zadevnega načrta za standardizacijo in predpise, povezanega s transverzalnimi dejavnostmi iz Dodatka 1, da se preprečijo morebitne večje težave z interoperabilnostjo zaradi premajhne usklajenosti pri sprejemanju novih standardov in predpisov na svetovni ravni. Iz istega razloga si pogodbenici prizadevata opredeliti in spodbujati usklajen pristop k mednarodnim predpisom in standardom o prihodnjih operativnih in tehničnih zmogljivostih v Mednarodni organizaciji civilnega letalstva.

D. Pogodbenici usklajujeta svoj pristop k ukrepom, sredstvom in načrtovanju uvajanja, da bi olajšali nemoteno uvedbo tehničnih in operativnih sprememb v sistema ZDA in EU za upravljanje zračnega prometa ter dosegli uskladitev časovnega okvira in datumov za operativno uvajanje, pri čemer so potrebe po interoperabilnosti najpomembnejše.

E. Pogodbenici usklajujeta svoj pristop glede operativnih sprememb za najboljše rezultate na področjih varnosti, zaščite, okolja, človeških dejavnikov in poslovnih modelov. Na tem področju se poiščejo in usklajujejo najboljše prakse modeliranja in metode za izboljšave, zlasti v zvezi z doseganjem dopolnilnih ciljev in razumevanjem temeljnih utemeljitev, da bi se lahko učinkovito primerjali elementi učinkovitosti in učinki programov SESAR in NextGen.

*Člen III***Upravljanje in izvajanje**

A. Delo, opravljeno v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, se upravlja pod pogoji iz člena V Dodatka 1. Pogodbenici podrobnejše upravljanje transverzalnih dejavnosti opredelita v skupnem dokumentu o upravljanju, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1. V tem dokumentu so opisani sredstva, vloge, odgovornosti in udeleženci za vsako posamezno nalogo ter delovni postopki za transverzalne dejavnosti.

B. Delo, ki se bo opravilo na podlagi tega spremljevalnega dokumenta, se nadalje razčleni na posamezne transverzalne dejavnosti ali skupine povezanih transverzalnih dejavnosti. V delovnem dokumentu, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1, se: podrobno opredeli področje dela za vsako posamezno transverzalno dejavnost ali skupino transverzalnih dejavnosti; opredelijo zveze za tehnični program za pogodbenici in opiše povezava posamezne dejavnosti z drugimi dejavnostmi.

*Člen IV***Financiranje**

Vsaka pogodbenica prevzame stroške dela, ki ga opravi na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

*Člen V***Pravice intelektualne lastnine**

Uporabljajo se pogoji iz člena VIII Memoranduma (Pravice intelektualne lastnine). Če pa pogodbenica potrebuje dostop do intelektualne lastnine v lasti druge pogodbenice, da bi uporabila intelektualno lastnino, ki sta jo skupaj razvili pogodbenici v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, lastnik dovoli tak dostop pod pogoji iz člena VIII.B Memoranduma, razen če se pogodbenici izjemoma dogovorita o strožjih pogojih za take pravice dostopa.

*Člen VI***Kontaktne točke**

Pogodbenici druga drugo obvestita o svojih ustreznih kontaktnih točkah za tehnično usklajevanje in upravljanje transverzalnih dejavnosti, ki se bodo izvajale na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Spremljevalni dokument 2 k Dodatku 1 k Prilogi 1***k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo******Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen pri upravljanju informacij za globalno interoperabilnost*****Člen I****Namen**

A. V tem spremljevalnem dokumentu 2 k Dodatku 1 k Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: Dodatek 1) k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) med Združenimi državami Amerike (v nadaljnjem besedilu: ZDA) in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) so določeni pogoji za sodelovanje pri upravljanju informacij za globalno interoperabilnost programov NextGen in SESAR.

B. V tem spremljevalnem dokumentu:

1. je opisano delo, ki ga je treba opraviti, in
2. so določena vsa odstopanja od določb o pravicah intelektualne lastnine iz člena VIII Memoranduma.

Člen II**Področje dela**

A. ZDA in EU (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so se dogovorile, da se bodo po potrebi usklajevale pri številnih dejavnostih na področju upravljanja informacij, zlasti v zvezi z izmenjavo informacij, ki podpira omrežno interoperabilno zmogljivost upravljanja zračnega prometa, ki uporablja koncept upravljanja informacij za celotni sistem (v nadaljevanju skupaj: dejavnosti upravljanja informacij), podrobneje opisan v odstavkih v nadaljevanju. Ta spremljevalni dokument v imenu ZDA izvaja Zvezna uprava za letalstvo (FAA). Ta spremljevalni dokument v imenu EU izvaja Evropska komisija, ki lahko v ta namen za izvajanje dejavnosti sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta imenuje skupno podjetje SESAR.

B. Pogodbenici sodelujeta pri opredelitvi in izvajanju interoperabilne tehnične infrastrukture za upravljanje informacij za celotni sistem. To delo obsega opredelitev osnovnih zmogljivosti interoperabilne tehnične infrastrukture za upravljanje informacij za celotni sistem, kot so med drugim: enotni vzorci za izmenjavo sporočil; storitve registrov (vključno s katalogom in iskanjem); varnostne storitve; dosledna zasnova ključnih informacij, ki se izmenjujejo, vključno z njihovimi atributi, in omogočanje optimalne operativne uspešnosti upravljanja zračnega prometa v regijah programov SESAR in NextGen. Skupne funkcije upravljanja informacij se opredelijo po potrebi. Pogodbenici proučita vključitev zrakoplovov in letališč v tehnično infrastrukturo upravljanja informacij za celotni sistem.

C. Pogodbenici razvijeta usklajeno terminologijo za pravočasno, točno in varno razširjanje informacij, ki podpirajo skupno odločanje o upravljanju zračnega prometa, za operacije na tleh in v zraku, kadar bi taka terminologija okrepila in/ali ohranila interoperabilnost v podporo zelo učinkovitemu delovanju. Pogodbenici pri razvoju usklajene terminologije proučita, kako bo ta terminologija podpirala druge dejavnosti usklajevanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta in drugih spremljevalnih dokumentov. Pogodbenici tudi spodbujata skupno razumevanje temeljnih elementov ene od ključnih zmogljivosti operativnega koncepta programov SESAR in NextGen: pomoč pri zagotavljanju pravih informacij pravih ljudem ob pravem času, da se podpre sprejemanje pravih operativnih odločitev.

D. Pogodbenici usklajujeta svoje ustrezne dejavnosti upravljanja informacij, da bi dosegli dosledno upravljanje informacij v okviru upravljanja letalskih informacij, izmenjave meteoroloških informacij in načrtovanja letov ter med njimi, kot so navedene v spremljevalnem dokumentu 3 k Dodatku 1, ob upoštevanju skupnih operativnih scenarijev, pri katerih so potrebne informacije, da se: (i) zagotovi podpora v fazah strateškega načrtovanja in izvedbe poleta ter faze po poletu, ter (ii) uresničijo interoperabilne in skupne zahteve glede učinkovitosti informacij.

E. Pogodbenici področje uporabe upravljanja informacij po potrebi razširita na druga področja izmenjave informacij, da bi se izboljšali elementi učinkovitosti in učinki programov SESAR in NextGen.

*Člen III***Upravljanje in izvajanje**

A. Delo, opravljeno v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, se upravlja pod pogoji iz člena V Dodatka 1. Pogodbenici podrobnejše upravljanje dejavnosti upravljanja informacij opredelita v skupnem dokumentu o upravljanju, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1. V tem dokumentu so opisani sredstva, vloge, odgovornosti in udeleženci za vsako posamezno nalogo ter delovni postopki za dejavnosti upravljanja informacij.

B. Delo, ki se bo opravilo na podlagi tega spremljevalnega dokumenta, se nadalje razčleni na posamezne dejavnosti upravljanja informacij ali skupine povezanih dejavnosti upravljanja informacij. V delovnem dokumentu, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1, se: podrobno opredeli področje dela za vsako posamezno dejavnost upravljanja informacij ali skupino dejavnosti upravljanja informacij; opredelijo zveze za tehnični program za pogodbenici in opiše povezava posamezne dejavnosti z drugimi dejavnostmi.

*Člen IV***Financiranje**

Vsaka pogodbenica prevzame stroške dela, ki ga opravi na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

*Člen V***Pravice intelektualne lastnine**

Uporabljajo se pogoji iz člena VIII Memoranduma (Pravice intelektualne lastnine). Če pa pogodbenica potrebuje dostop do intelektualne lastnine v lasti druge pogodbenice, da bi uporabila intelektualno lastnino, ki sta jo skupaj razvili pogodbenici v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, lastnik dovoli tak dostop pod pogoji iz člena VIII.B Memoranduma, razen če se pogodbenici izjemoma dogovorita o strožjih pogojih za take pravice dostopa.

*Člen VI***Kontaktne točke**

Pogodbenici druga drugo obvestita o svojih ustreznih kontaktnih točkah za tehnično usklajevanje in upravljanje dejavnosti upravljanja informacij, ki se bodo izvajale na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Spremljevalni dokument 3 k Dodatku 1 k Prilogi 1***k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo******Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen pri upravljanju trajektorije leta za globalno interoperabilnost*****Člen I****Namen**

A. V tem spremljevalnem dokumentu 3 k Dodatku 1 k Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: Dodatek 1) k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) med Združenimi državami Amerike (v nadaljnjem besedilu: ZDA) in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) so določeni pogoji za sodelovanje pri dejavnostih na področju upravljanja trajektorije leta (v nadaljnjem besedilu: dejavnosti upravljanja trajektorije leta) za globalno interoperabilnost programov NextGen in SESAR.

B. V tem spremljevalnem dokumentu:

1. je opisano delo, ki ga je treba opraviti, in
2. so določena vsa odstopanja od določb o pravicah intelektualne lastnine iz člena VIII Memoranduma.

Člen II**Področje dela**

A. ZDA in EU (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so se dogovorile, da se bodo po potrebi usklajevale pri številnih dejavnostih upravljanja trajektorije leta. To področje je ena od ključnih zmogljivosti operativnega koncepta programov SESAR in NextGen, usklajevanje pa je potrebno, da se zagotovi skupno razumevanje trajektorije leta, povezave z načrtovanjem leta, faz strateškega načrtovanja in izvedbe poleta ter faze po letu ter v zvezi z vsemi uporabniki zračnega prostora, vključno z brezpilotnimi zrakoplovnimi sistemi (UAS). Te dejavnosti so podrobneje opisane v odstavkih v nadaljevanju. Ta spremljevalni dokument v imenu ZDA izvaja Zvezna uprava za letalstvo (FAA). Ta spremljevalni dokument v imenu EU izvaja Evropska komisija, ki lahko v ta namen za izvajanje dejavnosti sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta imenuje skupno podjetje SESAR.

B. Pogodbenici sodelujeta pri razvoju skupne opredelitve štiridimenzionalne (4D) trajektorije leta za različne operativne scenarije, ki opisujejo prihodnje okolje upravljanja zračnega prometa, in formata za poročanje (ki podpira izmenjavo podatkov zrak-zemlja, zrak-zrak in zemlja-zemlja ter prehod na format upravljanja informacij za celotni sistem), ki prinaša interoperabilno in v učinkovitost usmerjeno rešitev, ki jo je mogoče formalizirati z ustreznimi standardizacijskimi dejavnostmi Evropske organizacije za opremo civilnega letalstva (EUROCAE), Radiotehnične komisije za aeronavtikto (RTCA) in Mednarodne organizacije civilnega letalstva, kot je predvideno na podlagi Spremljevalnega dokumenta 1 k Dodatku 1.

C. Pogodbenici se v okviru operacij 4D trajektorije leta usklajujeta pri razvoju konceptov za: načrtovanje letov in operativno strateško načrtovanje; načrtovanje med izvedbo poleta; dinamično usklajevanje trajektorije leta med izvedbo poleta ter analizo po poletu in arhiviranje. Cilj takega usklajevanja so globalno interoperabilne in skupne zahteve glede učinkovitosti.

D. Pogodbenici usklajujeta koncepte za aplikacije za usklajevanje povpraševanja in zmogljivosti, sinhronizacijo prometa in upravljanje konfliktov. Tako usklajevanje vključuje izmenjavo informacij o osnovni napovedi trajektorije leta v zraku in na zemlji ter njihovo vključitev v sisteme in operativne postopke, ki vodijo do globalno interoperabilnih in skupnih rešitev glede učinkovitosti.

E. Pogodbenici usklajujeta razvoj operativnih metod, postopkov in tehnoloških zahtev za vključitev operacij z brezpilotnimi letalskimi sistemi v civilni zračni prostor s pravili instrumentalnega letenja, ki vodijo do globalno interoperabilnih in skupnih rešitev glede učinkovitosti. Cilj takega usklajevanja je zagotavljanje, da se operacije z brezpilotnimi letalskimi sistemi varno vključijo v zračni prostor, kjer se izvajajo civilne operacije s posadko.

Člen III**Upravljanje in izvajanje**

A. Delo, opravljeno v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, se upravlja pod pogoji iz člena V Dodatka 1. Pogodbenici podrobneje upravljanje dejavnosti upravljanja trajektorije leta opredelita v skupnem dokumentu o upravljanju, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1. V tem dokumentu so opisani sredstva, vloge, odgovornosti in udeleženci za vsako posamezno nalogo ter delovni postopki za dejavnosti upravljanja trajektorije leta.

B. Delo, ki se bo opravilo na podlagi tega spremljevalnega dokumenta, se nadalje razčleni na posamezne dejavnosti upravljanja trajektorije leta ali skupine povezanih dejavnosti upravljanja trajektorije leta. V delovnem dokumentu, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1, se podrobno opredeli področje dela za vsako posamezno dejavnost upravljanja trajektorije leta ali skupino dejavnosti upravljanja trajektorije leta; opredelijo zveze za tehnični program za pogodbenici in opiše povezava posamezne dejavnosti z drugimi dejavnostmi.

Člen IV

Financiranje

Vsaka pogodbenica prevzame stroške dela, ki ga opravi na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Člen V

Pravice intelektualne lastnine

Uporabljajo se pogoji iz člena VIII Memoranduma (Pravice intelektualne lastnine). Če pa pogodbenica potrebuje dostop do intelektualne lastnine v lasti druge pogodbenice, da bi uporabila intelektualno lastnino, ki sta jo skupaj razvili pogodbenici v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, lastnik dovoli tak dostop pod pogoji iz člena VIII.B Memoranduma, razen če se pogodbenici izjemoma dogovorita o strožjih pogojih za take pravice dostopa.

Člen VI

Kontaktne točke

Pogodbenici druga drugo obvestita o svojih ustreznih kontaktnih točkah za tehnično usklajevanje in upravljanje dejavnosti upravljanja trajektorije leta, ki se bodo izvajale na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Spremljevalni dokument 4 k Dodatku 1 k Prilogi 1***k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo******Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen pri komunikacijah, navigaciji in nadzoru (CNS) ter letalski interoperabilnosti za globalno interoperabilnost*****Člen I****Namen**

A. V tem spremljevalnem dokumentu 4 k Dodatku 1 k Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: Dodatek 1) k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) med Združenimi državami Amerike (v nadaljnjem besedilu: ZDA) in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) so določeni pogoji za sodelovanje pri komunikacijah, navigaciji in nadzoru (CNS) ter dejavnostih letalske interoperabilnosti (v nadaljnjem besedilu: dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti) za globalno interoperabilnost programov NextGen in SESAR.

B. V tem spremljevalnem dokumentu:

1. je opisano delo, ki ga je treba opraviti, in
2. so določena vsa odstopanja od določb o pravicah intelektualne lastnine iz člena VIII Memoranduma.

Člen II**Področje dela**

ZDA in EU (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so se dogovorile, da se bodo po potrebi usklajevale pri dejavnostih, ki zajemajo dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti, zlasti v zvezi z dejavnostmi, opisanimi v odstavkih v nadaljevanju. Ta spremljevalni dokument v imenu ZDA izvaja Zvezna uprava za letalstvo (FAA). Ta spremljevalni dokument v imenu EU izvaja Evropska komisija, ki lahko v ta namen za izvajanje dejavnosti sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta imenuje skupno podjetje SESAR.

A. Komunikacije

1. Pogodbenici si prizadevata, da bi zagotovili interoperabilnost prihodnjih komunikacijskih tehnologij, vključno s:
 - (a) storitvami podatkovnih zvez zrak-zemlja in zrak-zrak;
 - (b) podomrežji, vključno s prizemnim sistemom (npr. digitalnim letalskim komunikacijskim sistemom v pasu L), širokopasovnim letalskim sistemom kratkega dosega (tj. letalski mobilni letalski komunikacijski sistem), prihodnjimi satelitskimi komunikacijskimi rešitvami ter funkcijami upravljanja komunikacijskega sistema (npr. upravljanje več zvez, upravljanje kakovosti storitev, varnost), in
 - (c) morebitnim medsebojnim povezovanjem vojaških zrakoplovov s sistemom upravljanja zračnega prometa prek vojaške podatkovne zveze.
2. Pogodbenici se usklajujeta, da zagotovita učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra in da so nove tehnologije brez škodljivih motenj.
3. Pogodbenici usklajujeta tudi svoj pristop k razvoju letalske elektronike, zlasti razvoju prožne komunikacijske arhitekture z uporabo na primer SDR radijskih postaj za uporabo na letalu.

B. Navigacija

Pogodbenici si prizadevata, da bi zagotovili interoperabilno navigacijsko infrastrukturo v podporo navigacijskim postopkom na podlagi zmogljivosti na potovalni višini in na terminalnem manevrskem območju, pri čemer upoštevata potencial za racionalizacijo zemeljske navigacijske infrastrukture (npr. VOR). Pogodbenici pri usklajevanju na področju interoperabilnosti navigacijske infrastrukture:

1. rešitve oblikujeta ob upoštevanju konstelacije globalnega satelitskega navigacijskega sistema;

2. obravnavata skupne rešitve za natančne prilete in nenatančne prilete z uporabo talnega ali satelitskega sistema za povečevanje in
3. vključita usklajevanje pristopov za razvoj letalske elektronike multimodalnega sprejemnika.

C. Nadzor

1. Pogodbenici si prizadevata zagotoviti skladnost svojih načrtov za razvoj samodejnega odvisnega nadzorovanja – difuzije (ADS-B) ter hkrati podpirati potrebe aplikacij za nadzor na tleh in sistemov za pomoč pri razdvajanju letal (ASAS) z razvojem zmogljivosti „ADS-B Out/In“.
2. Pogodbenici lahko proučita možnosti za (i) podaljšanje uporabne življenjske dobe sistema 1090 ADS-B, ki omogoča izvajanje, in (ii) vzpostavitev novega sistema za ADS-B.

D. Letalska interoperabilnost

1. Pogodbenici si prizadevata zagotoviti uskladitev dejavnosti načrtovanja letalske elektronike v okviru programov SESAR in NextGen s ciljem oblikovanja skladnih standardov letalske elektronike, ki izpolnjujejo potrebe obeh navedenih programov.
2. Pogodbenici se usklajujeta pri vzpostavitvi funkcionalne arhitekture, ki podpira konceptualne elemente programov SESAR in NextGen (npr. štiridimenzionalne operacije, sistem za izogibanje trčenj v zraku (ACAS) in funkcije sistemov za pomoč pri razdvajanju letal (ASAS)) ter elemente, ki jih omogočajo (npr. komunikacije, navigacija in nadzor (CNS)), in jo je mogoče vključiti v več fizičnih letalskih platform (npr. mednarodne, regionalne, splošne letalske, vojaške) ob upoštevanju vidikov sprotnega in naknadnega opremljanja.

E. Spekter

Pogodbenici:

1. se usklajujeta glede razvoja sistemov za komunikacije, navigacijo in nadzor, ki učinkovito izrabljajo spekter, in
2. skupaj zagotovita, da je letalski radiofrekvenčni spekter brez škodljivih motenj in da je na voljo spekter, ki je potreben za sedanje in prihodnje sisteme za komunikacije, navigacijo in nadzor.

Člen III

Upravljanje in izvajanje

A. Delo, opravljeno v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, se upravlja pod pogoji iz člena V Dodatka 1. Pogodbenici podrobnejše upravljanje dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti opredelita v skupnem dokumentu o upravljanju, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1. V tem dokumentu so opisani sredstva, vloge, odgovornosti in udeleženci za vsako posamezno nalogo ter delovni postopki za dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti.

B. Delo, ki se bo opravilo na podlagi tega spremljevalnega dokumenta, se nadalje razčleni na posamezne dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti ali skupine povezanih dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti. V delovnem dokumentu, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1, se podrobno opredeli področje dela za vsako posamezno dejavnost komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti ali skupino dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti; opredelijo zveze za tehnični program za pogodbenici in opiše povezava posamezne dejavnosti z drugimi dejavnostmi.

Člen IV

Financiranje

Vsaka pogodbenica prevzame stroške dela, ki ga opravi na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

*Člen V***Pravice intelektualne lastnine**

Uporabljajo se pogoji iz člena VIII Memoranduma (Pravice intelektualne lastnine). Če pa pogodbenica potrebuje dostop do intelektualne lastnine v lasti druge pogodbenice, da bi uporabila intelektualno lastnino, ki sta jo skupaj razvili pogodbenici v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, lastnik dovoli tak dostop pod pogoji iz člena VIII.B Memoranduma, razen če se pogodbenici izjemoma dogovorita o strožjih pogojih za take pravice dostopa.

*Člen VI***Kontaktne točke**

Pogodbenici druga drugo obvestita o svojih ustreznih kontaktnih točkah za tehnično usklajevanje in upravljanje dejavnosti komunikacij, navigacije in nadzora ter letalske interoperabilnosti, ki se bodo izvajale na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Spremljevalni dokument 5 k Dodatku 1 k Prilogi 1**k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo****Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen pri projektih sodelovanja za globalno interoperabilnost****Člen I****Namen**

A. V tem spremljevalnem dokumentu 5 k Dodatku 1 k Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: Dodatek 1) k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) med Združenimi državami Amerike (v nadaljnjem besedilu: ZDA) in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: EU) so določeni pogoji za sodelovanje pri projektih sodelovanja za globalno interoperabilnost programov NextGen in SESAR.

B. V tem spremljevalnem dokumentu:

1. je opisano delo, ki ga je treba opraviti, in
2. so določena vsa odstopanja od določb o pravicah intelektualne lastnine iz člena VIII Memoranduma.

Člen II**Področje dela**

ZDA in EU (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) so se dogovorile, da se bodo po potrebi usklajevale pri številnih projektih sodelovanja, ki med drugim zajemajo dejavnosti, opisane v odstavkih v nadaljevanju. Ta spremljevalni dokument v imenu ZDA izvaja Zvezna uprava za letalstvo (FAA). Ta spremljevalni dokument v imenu EU izvaja Evropska komisija, ki lahko v ta namen za izvajanje dejavnosti sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta imenuje skupno podjetje SESAR.

A. Pogodbenici se strinjata, da je cilj projektov sodelovanja na podlagi tega spremljevalnega dokumenta izboljšati učinkovitost čezatlantskih letov s poudarkom na uvajanju tehnologij in postopkov za uporabnike letalstva. V okviru tega sodelovanja se bodo lahko tudi zbirali podatki, kar bo omogočilo standardizacijo analiz in meritev.

B. Pogodbenici sodelujeta pri atlantski pobudi interoperabilnosti za zmanjšanje emisij (sporazum AIRE), da bi se pospešilo uvajanje okolju prijaznih rešitev za upravljanje zračnega prometa. Obseg sodelovanja lahko med drugim vključuje izmenjave informacij o dobrih praksah, skupno načrtovanje programov in po možnosti izvajanje skupnih ali usklajenih projektov predoperativnega potrjevanja.

Člen III**Upravljanje in izvajanje**

A. Delo, opravljeno v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, se upravlja pod pogoji iz člena V Dodatka 1. Pogodbenici podrobnejše upravljanje projektov sodelovanja opredelita v skupnem dokumentu o upravljanju, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1. V tem dokumentu so opisani sredstva, vloge, odgovornosti in udeleženci za vsako posamezno nalogo ter delovni postopki za projekte sodelovanja.

B. Delo, ki se bo opravilo na podlagi tega spremljevalnega dokumenta, se nadalje razdeli na posamezne projekte sodelovanja ali skupine povezanih projektov sodelovanja. V delovnem dokumentu, ki ga odobri usklajevalni odbor, ustanovljen na podlagi Dodatka 1, se podrobno opredeli področje dela za vsak posamezni projekt sodelovanja ali skupino projektov sodelovanja; opredelijo zveze za tehnični program za pogodbenici in opiše povezava posamezne dejavnosti z drugimi dejavnostmi.

Člen IV**Financiranje**

Vsaka pogodbenica prevzame stroške dela, ki ga opravi na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

*Člen V***Pravice intelektualne lastnine**

Uporabljajo se pogoji iz člena VIII Memoranduma (Pravice intelektualne lastnine). Če pa pogodbenica potrebuje dostop do intelektualne lastnine v lasti druge pogodbenice, da bi uporabila intelektualno lastnino, ki sta jo skupaj razvili pogodbenici v skladu s tem spremljevalnim dokumentom, lastnik dovoli tak dostop pod pogoji iz člena VIII.B Memoranduma, razen če se pogodbenici izjemoma dogovorita o strožjih pogojih za take pravice dostopa.

*Člen VI***Kontaktne točke**

Pogodbenici druga drugo obvestita o svojih ustreznih kontaktnih točkah za tehnično usklajevanje in upravljanje projektov sodelovanja, ki se bodo izvajali na podlagi tega spremljevalnega dokumenta.

Dodatek 2 k Prilogi 1***k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo******Sodelovanje pri merjenju uspešnosti upravljanja zračnega prometa******Člen I*****Namen**

Namen tega dodatka je izvajanje Priloge 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) z določitvijo pogojev za sodelovanje pri razvoju primerljivih ukrepov operativne uspešnosti, vključno z ukrepi v zvezi z operativno uspešnostjo in stroškovno učinkovitostjo od izhoda do izhoda ter vplivom sistema upravljanja zračnega prometa (ATM) na učinkovitost porabe goriva. Primerljivi ukrepi in metodologije so ključni element soglasja in sodelovanja industrije. To delo je nadaljevanje poročil o primerjavi operativne uspešnosti pri upravljanju zračnega prometa v ZDA in Evropi, ki jih pripravljata Zvezna uprava za letalstvo (FAA) in Evropska organizacija za varnost zračne plovbe (Eurocontrol), prvič objavljenih leta 2009.

Člen II**Načela**

Dejavnosti sodelovanja na podlagi tega dodatka se izvajajo vzajemno v skladu z načeli iz člena I.C Memoranduma.

Odbor za pregled analiz uspešnosti (PARC), ustanovljen na podlagi člena IV tega dodatka, spremlja izvajanje tega dodatka. Odbor za pregled analiz uspešnosti lahko v skladu s členom IV tega dodatka predlaga spremljevalne dokumente v zvezi z opredeljenimi področji.

Člen III**Področje dela**

A. Področje dela je prispevanje k skupnemu okviru merjenja uspešnosti za upravljanje zračnega prometa. Delo lahko vključuje, vendar na to ni omejeno, dejavnosti iz odstavkov A1 in A2 tega člena:

1. razvoj skupnih opredelitev in podatkov za olajšanje izmenjave informacij o izzivih in uspehih merjenja uspešnosti upravljanja zračnega prometa posamezne pogodbenice v izobraževalne namene;
2. opredelitev standardne metodologije za oceno operativne uspešnosti, ki podpira skupna prednostna področja. Sedanji okviri uspešnosti, ki se uporabljajo v Evropski uniji in ZDA, prispevajo k temu razvoju.

B. Pogodbenici po potrebi na vzajemni osnovi, in sicer posamezno ali skupno za medsebojno izmenjavo, pripravita analize in poročila, ki so osredotočeni na skupne metodologije za doseganje primerljivih rezultatov v skladu z naslednjimi smernicami:

1. rezultati temeljijo na skupnem poročilu Zvezne uprave za letalstvo in organizacije Eurocontrol iz leta 2009, v katerem se primerja operativna uspešnost upravljanja zračnega prometa;
2. analize vključujejo podrobne razčlenitve zamud in učinkovitosti porabe goriva po fazah leta (izhod, vožnja po tleh, vzlet, let in spust);
3. rezultati vključujejo uspešnost na ravni objekta v obsegu, ki se zdi primeren obema pogodbenicama, v skladu s sedanjimi poročili Zvezne uprave za letalstvo in organizacije Eurocontrol;
4. med postopkom dokončanja analiz si pogodbenici izmenjujeta podatke in podrobne metode, da se zagotovi skladnost metod, in
5. v analizah se opredelijo vzročni dejavniki, ki povzročajo razlike v uspešnosti, kot je primerno, vključno s vremenskimi vplivi in praksami načrtovanja tertehnologijami in postopki upravljanja zračnega prometa.

C. Pogodbenici se strinjata, da lahko prihodnja področja sodelovanja vključujejo razčlenitve stroškov navigacijskih služb zračnega prometa in povezane meritve stroškovne učinkovitosti.

D. Pogodbenici pričakujeta, da se bodo skupne analize ali priprava rednih poročil o doseženi uspešnosti izvajale neprekinjeno. Pogodbenici se strinjata, da se rezultati tega dela javno objavijo, razen če se skupaj odločita drugače, v obsegu, ki je v skladu z veljavnim pravom.

Člen IV

Upravljanje

Pogodbenici glede na razpoložljivost sredstev vzpostavita in upravljata projekte in dejavnosti ter zagotovita, da je delo, ki se opravlja, usmerjeno v rezultate, pragmatično in pravočasno, ustvarja sinergije ter se ne podvaja. V ta namen se ustanovi odbor za pregled analiz uspešnosti (PARC), ki:

- A. mu sodelujeta predstavnika iz Zvezne uprave za letalstvo (FAA) in Evropske komisije ali njuna pooblaščenata predstavnika;
- B. ga sestavlja enako število udeležencev, ki jih imenujeta Zvezna uprava za letalstvo in Evropska komisija;
- C. se sestane vsaj enkrat letno zaradi:
 - 1. nadziranja dejavnosti iz člena III tega dodatka;
 - 2. ocene doseženih rezultatov;
 - 3. razvoja predlogov za nove projekte ali skupne dejavnosti, ki se kot spremljevalni dokumenti priložijo temu dodatku, ali spremembe spremljevalnih dokumentov, ki jih odbor za pregled analiz uspešnosti predloži v sprejetje izvršnemu odboru, ustanovljenemu v skladu s členom IV Priloge 1 k Memorandumu;
 - 4. po potrebi posvetovanja o mehanizmi za sodelovanje industrije ali posredovanja vprašanj v zvezi z dejavnostmi na podlagi tega dodatka izvršnemu odboru, ustanovljenemu v skladu s členom IV Priloge 1 k Memorandumu, in
 - 5. odobritve rednih analiz in poročil, opisanih v členu III tega dodatka pred objavo ali distribucijo;
- D. določi svoje delovne postopke. Vse sklepe soglasno sprejmeta sodelujočima. Ti sklepi so pisni, pri čemer jih podpišeta sodelujočima ali njuna pooblaščenata predstavnika;
- E. poroča izvršnemu odboru;
- F. ustanovi delovne skupine, namenjene posebnim projektom ali dejavnostim na podlagi tega dodatka, kot je primerno. Vsako delovno skupino sestavlja ustrezno in omejeno število udeležencev pogodbenic. Delovne skupine se sestajajo po potrebi, izpolnjujejo navodila odbora za pregled analiz uspešnosti in mu redno poročajo.

Člen V

Imuniteta in odgovornost

Pogodbenici lahko vprašanja imunitete in odgovornosti, povezana z dejavnostmi na podlagi tega dodatka, obravnavata v ustreznem spremljevalnem dokumentu, kot je to primerno.

Člen VI

Izvajanje

- A. Vse delo, zagotovljeno na podlagi tega dodatka, je po potrebi opisano v spremljevalnih dokumentih, ki ob začetku njihove veljavnosti postanejo del tega dodatka.
- B. Vsak spremljevalni dokument vključuje opis dela, ki se bo opravljalo, vključno z lokacijo in načrtovanim trajanjem dela; osebjem in drugimi viri, potrebnimi za dokončanje dela; ocenjenimi stroški in vsemi drugimi ustreznimi informacijami v zvezi z delom.

*Člen VII***Finančne določbe**

Razen če je v spremljevalnem dokumentu k temu dodatku določeno drugače, vsaka pogodbenica sama krije stroške dejavnosti, ki jih izvaja.

*Člen VIII***Kontaktne točke**

Pristojna urada za usklajevanje in upravljanje tega dodatka sta:

A. za Združene države Amerike:

Federal Aviation Administration
Office of International Affairs
Africa, Europe & Middle East Office, AEU-10
Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East
600 Independence Avenue, S.W.
Washington, D.C. 20591 – USA
Telefon: + 1 2022671000
Telefaks: + 1 2022677198

B. za Evropsko unijo:

Directorate for Aviation and International Transport Affairs
Directorate-General for Mobility and Transport
European Commission
Rue de Mot 24
1040 Brussels – Belgium
Telefon: + 32 22968430

*Člen IX***Odpoved**

Z odpovedjo tega dodatka prenehajo veljati tudi vsi spremljevalni dokumenti, ki sta jih pogodbenici sprejeli na podlagi tega dodatka.

Dodatek 3 k Prilogi 1***k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo******Sodelovanje med programoma SESAR in NextGen za dejavnosti uvajanja in globalno interoperabilnost*****Člen I****namen**

Namen tega dodatka je izvajanje Priloge 1 k Memorandumu o sodelovanju NAT-I-9406A med Združenimi državami Amerike in Evropsko unijo (v nadaljnjem besedilu: Memorandum) z določitvijo pogojev, v skladu s katerimi pogodbenici vzpostavita sodelovanje, da bi zagotovili globalno interoperabilnost programov in projektov uvajanja njihovih programov za posodobitev upravljanja zračnega prometa (ATM), NextGen in SESAR, pri čemer upoštevata interese civilnih in vojaških uporabnikov zračnega prostora.

Člen II**Načela**

Dejavnosti sodelovanja na podlagi tega dodatka se izvajajo vzajemno v skladu z načeli iz člena I.C Memoranduma. Odbor za usklajevanje uvajanja, ustanovljen na podlagi člena IV tega dodatka, spremlja izvajanje tega dodatka in opredeli področja, na katerih se kažejo posebne možnosti za sodelovanje v posvetovalnih organih, pobudah ter programih in projektih uvajanja posamezne pogodbenice. Odbor za usklajevanje uvajanja lahko v skladu s členom IV tega dodatka predlaga spremljevalne dokumente v zvezi z opredeljenimi področji.

Člen III**Področje dela**

A. Področje dela vključuje prispevek k spodbujanju globalne interoperabilnosti v zvezi z dejavnostmi uvajanja upravljanja zračnega prometa pogodbenic. Delo lahko vključuje, vendar na to ni omejeno, dejavnosti iz odstavkov od A.1 do A.3 tega člena.

1. Širša področja sodelovanja:

- (a) izmenjava informacij in mnenj na področju globalnega usklajevanja standardov in postopkov, potrebnih za uvajanje upravljanja zračnega prometa (izvajanje);
- (b) izmenjava informacij v zvezi z načrti izvajanja programov NextGen in SESAR, da se opredelijo prednostne naloge in sinergije izvajanja;
- (c) usklajevanje operativnih postopkov, operativnega usposabljanja in tehničnih zahtev;
- (d) usklajevanje izvajanja standardov;
- (e) usklajevanje dejavnosti izvajanja, ki so pomembne za interoperabilnost, kadar je to mogoče;
- (f) opredelitev morebitnih vrzeli in potreb na področju standardov industrije;
- (g) opredelitev morebitnih vrzeli, tveganj, vprašanj in možnosti na področju interoperabilnosti in globalnega usklajevanja ter izmenjava informacij o morebitnih priporočenih ukrepih za zmanjšanje tveganja;
- (h) opredelitev tveganj, vprašanj, prednostnih nalog in možnosti za pravočasno izvajanja programov in izmenjavo morebitnih strategij za zmanjšanje tveganja;
- (i) spremljanje tveganj, vprašanj in priložnosti ter izmenjava ugotovitev o ustreznih ukrepih med pogodbenicama;
- (j) opredelitev, kaj pomeni uspeh pri posodobitvi in usklajevanju upravljanja zračnega prometa ter nato spremljanje stanja dejavnosti, da se zagotovi navedeni uspeh;

- (k) izmenjava dobrih praks in spoznanj, pridobljenih pri operacijah in vodenju projektov, med dejavnostmi izvajanja;
 - (l) poslovni modeli in odločitve o naložbah;
 - (m) izmenjava informacij o transverzalnih vprašanjih, povezanih z ustreznimi zadevami v zvezi z uvajanjem, ki med drugim vključujejo vprašanja Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) v zvezi z izvajanjem. Usklajevanje tehničnih prizadevanj v podporo dejavnostim zagotavljanja in izvajanja na svetovni ravni in ravni Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) na področju upravljanja zračnega prometa ter
 - (n) ocena celotnega življenjskega cikla in razvoj strategij za celotni življenjski cikel z vidika uvajanja.
2. Programska prednostna področja sodelovanja:
- (a) komunikacije, navigacija in nadzor (CNS), vključno s podatkovnimi komunikacijskimi storitvami (ZDA)/storitvami podatkovnih zvez (EU);
 - (b) upravljanje informacij, vključno z interoperabilnostjo upravljanja informacij za celotni sistem (SWIM) (ZDA)/(EU), ki vključuje:
 - upravljanje SWIM,
 - uporabo standardov SWIM,
 - uporabo storitev SWIM;
 - (c) upravljanje prihodov, vključno z upravljanjem pretoka na časovni osnovi (TBFM – ZDA)/upravljanjem prihodov (AMAN – EU);
 - (d) ocena uspešnosti programa in mehanizmi spodbujanja, ki podpirajo izvajanje.

Za vsako programsko prednostno področje se opredelijo in sporočijo tveganja, vprašanja in možnosti glede usklajevanja ter, kadar je izvedljivo, razvijejo predlogi za obravnavanje teh področij. Odbor za usklajevanje uvajanja lahko opredeli nova področja prihodnjega sodelovanja na podlagi člena IV tega dodatka.

3. Skupni projekti:

skupni projekti vključujejo področja, ki se zdijo potrebna za zmanjšanje tveganj za izvajanje v zvezi z interoperabilnostjo in usklajevanjem. Skupni projekti lahko vključujejo priložnostne projekte, za katere pogodbenici določita, da je potrebno osredotočeno usklajevanje.

B. Pogodbenici po potrebi na vzajemni osnovi, in sicer posamezno ali skupno za medsebojno izmenjavo, izmenjata ali pripravita analize in poročila, v katerih opišeta svoje programe, projekte in dejavnosti uvajanja, povezane s tehničnimi in operativnimi vidiki upravljanja zračnega prometa.

Člen IV

Upravljanje

Pogodbenici glede na razpoložljivost sredstev vzpostavita in upravljata projekte in dejavnosti ter zagotovita, da je delo, ki se opravlja, usmerjeno v rezultate, pragmatično in pravočasno, ustvarja sinergije ter se ne podvaja. V ta namen se ustanovi odbor za usklajevanje uvajanja, ki:

- A. mu sodelujeta predstavnika iz Zvezne uprave za letalstvo (FAA) in Evropske komisije ali njuna pooblaščenca predstavnika;
- B. ga sestavlja ustrezno število udeležencev, ki jih imenujeta Zvezna uprava za letalstvo in Evropska komisija;
- C. se sestane vsaj dvakrat letno zaradi:
 - 1. nadzorovanja dejavnosti iz člena III tega dodatka;
 - 2. ocene doseženih rezultatov;
 - 3. predlaganja začetka novih projektov in dejavnosti, kot je primerno;
 - 4. razvoja predlogov za spremljevalne dokumente ali spremembe spremljevalnih dokumentov k temu dodatku, ki jih odbor za usklajevanje uvajanja predloži v sprejetje izvršnemu odboru, ustanovljenemu v skladu s členom IV Priloge 1 k Memorandumu, ter
 - 5. spremljanja in zagotavljanja učinkovitega izvajanja tega dodatka in po potrebi posvetovanja o mehanizmih za sodelovanje industrije ali posredovanja vprašanj izvršnemu odboru;

- D. določi svoje delovne postopke. Vse sklepe soglasno sprejmeta soproedsednika. Ti sklepi so pisni, pri čemer jih podpišeta soproedsednika ali njuna pooblašena predstavnika;
- E. poroča izvršnemu odboru;
- F. ustanovi delovne skupine, namenjene posebnim projektom ali dejavnostim na podlagi tega dodatka, kot je primerno. Vsako delovno skupino sestavlja ustrezno in omejeno število udeležencev pogodbenic. Delovne skupine se sestajajo po potrebi, izpolnjujejo navodila odbora za usklajevanje uvajanja in mu redno poročajo.

Člen V

Imuniteta in odgovornost

Pogodbenici lahko vprašanja imunitete in odgovornosti, povezana z dejavnostmi na podlagi tega dodatka, obravnavata v ustreznem spremljevalnem dokumentu, kot je to primerno.

Člen VI

Izvajanje

- A. Vse delo, zagotovljeno na podlagi tega dodatka, je opisano v spremljevalnih dokumentih, ki ob začetku njihove veljavnosti postanejo del tega dodatka.
- B. Vsak spremljevalni dokument vključuje opis dela, ki ga bosta opravljali pogodbenici ali delovne skupine, ki jih imenujeta za opravljanje dela, vključno z: lokacijo in načrtovanim trajanjem dela; osebjem in drugimi viri, potrebnimi za dokončanje dela; ocenjenimi stroški in vsemi drugimi ustreznimi informacijami v zvezi z delom.

Člen VII

Finančne določbe

Razen če je v spremljevalnem dokumentu k temu dodatku določeno drugače, vsaka pogodbenica sama krije stroške dejavnosti, ki jih izvaja.

Člen VIII

Kontaktne točke

- A. Pristojna urada za usklajevanje in upravljanje tega dodatka sta:

- 1. za Združene države Amerike:

Federal Aviation Administration
Office of International Affairs
Africa, Europe & Middle East Office, AEU
Wilbur Wright Bldg., 6th Floor, East
600 Independence Avenue, S.W.
Washington, D.C. 20591 – USA
Telefon: + 1 2022671000
Telefaks: + 1 2022677198

- 2. za Evropsko unijo:

European Commission
Directorate-General for Mobility and Transport
Directorate for Aviation
Single European Sky Unit
Rue de Mot 24
1040 Brussels – Belgium
Telefon: + 32 22968430

- B. Vzpostavijo se zveze za tehnični program za posamezne dejavnosti, kot je določeno v spremljevalnih dokumentih k temu dodatku.

*Člen IX***Odpoved**

Z odpovedjo tega dodatka prenehajo veljati tudi vsi spremljevalni dokumenti, ki sta jih pogodbenici sprejeli na podlagi tega dodatka.
